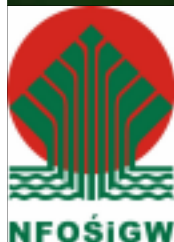


Plany Zadań Ochronnych: doświadczenia 2009-2011



Opracowanie wsparł
NFOŚiGW w ramach
projektu
„Dofinansowanie
instytucjonalne POE
na lata 2010-2011”

„Jak dbać o obszar Natura 2000 i wody w procesach planowania i na co dzień”, Kraków 9-10.02.2012
Tę prezentację wolno rozpowszechniać - CC-BY licence

Paweł Pawlaczyk

Miało być tak pięknie ...



Planowanie ochrony obszaru Natura 2000



Planowanie ochrony - po co?

= wykonanie „obowiązku przyjęcia środków ochrony mających na celu utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu przedmiotów ochrony” (art. 6(1) dyrektywy siedliskowej, art. 4(1)+4(2)+3 dyrektywy ptasiej)

= jeden ze sposobów wykonania obowiązku „zapobiegania wszelkim pogorszeniom stanu i znaczącym zakłóceniom wobec przedmiotów ochrony” (art. 6(2) dyrektywy siedliskowej)

Znalezienie sposobu, jak trwale zapewnić właściwy stan przedmiotów ochrony w obszarze N2000

Prawo polskie - ustawa o ochronie przyrody

Art. 28. 1. Dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków.

2. Dla proponowanego obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty, znajdującego się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, sprawujący nadzór może sporządzić projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat.

Art. 29. 1. Projekt planu ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części sporządza sprawujący nadzór nad obszarem.

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000

Plan zadań ochronnych:

- sporządzany dla każdego obszaru Natura 2000 (z wyjątkiem obszarów morskich), w ciągu 6 lat od jego wyznaczenia lub zatwierdzenia
- sporządzany na okres 10 lat
- ustanawiany w trybie zarządzenia RDOŚ sporządzany w ciągu kilku miesięcy-1 roku
- na podstawie istniejącej, nawet niepełnej wiedzy i prostego rozpoznania terenowego stanu przedmiotów ochrony
- jest prostą, ale niekoniecznie kompletną „listą rzeczy do pilnego zrobienia”, koniecznych z punktu widzenia przedmiotów ochrony
- może wskazywać potrzeby zmian w istniejących studiach i planach zagospodarowania przestrzennego, usuwając w ten sposób „pułapki na inwestorów” - jednak analiza nie musi być kompletna
- może wskazywać na konieczność opracowania planu ochrony dla całości lub części obszaru

Plan ochrony:

- dla obszaru Natura 2000 lub jego części, w razie potrzeby
- sporządzany na okres 20 lat
- ustanawiany w trybie rozporządzenia Ministra
- sporządzany na podstawie kompletnej wiedzy - wymaga wykonania niezbędnej inwentaryzacji, ekspertyz itp.; sporządzenie może wymagać 1-2 lat
- ustala na dłuższy okres „stabilne reguły ochrony obszaru” - może ustalać, „gdzie można się budować”, a także jakie warunki musi spełniać prowadzona gospodarka, by nie wpływać negatywnie na obszar
- powinien dokonywać kompletnej analizy istniejących studiów i planów zagospodarowania przestrzennego, wskazując wszystkie potrzebne w nich zmiany
- powinien określać warunki brzegowe względem przyszłych studiów i planów, a także względem innych przyszłych działań w obszarze - podmiotom działającym w obszarze daje przewidywalność, jak ich działania będą oceniane z punktu widzenia Natury 2000

Prawo polskie - rozporządzenie MŚ o PZO

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA
z dnia 17 lutego 2010 roku
w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru
Natura 2000
(Dz. U. 34 poz. 186)**

Na podstawie art. 28 ust. 13 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, Nr 157, poz. 1241 oraz Nr 215 poz. 1664) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa dla obszaru Natura 2000, zwanego dalej „obszarem”:

- 1) tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych;
- 2) zakres prac koniecznych dla sporządzenia projektu planu zadań ochronnych;
- 3) tryb dokonywania zmian w planie zadań ochronnych.

...

Planowanie ochrony obszaru Natura 2000 - każdy zainteresowany może mieć wpływ !

Uspołecznienie planowania:

Postępowanie z udziałem społeczeństwa

Wymagane przed ustanowieniem planu zadań ochronnych i planu ochrony
Publiczne ogłoszenie projektu planu (internet !)
Każdy ma prawo wnieść uwagi i wnioski, które muszą być rozważone

Zapewnienie udziału zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków

Obowiązkowe w procesie sporządzania planu zadań ochronnych i planu ochrony
Np. metoda warsztatowa, dyskusja publiczna albo dyskusja elektroniczna



Planowanie ochrony obszaru Natura 2000 - każdy zainteresowany może mieć wpływ !

Uspołecznienie planowania:

Wspólne poszukiwanie odpowiedzi na pytanie „jak skutecznie i trwale zapewnić właściwy stan przedmiotów ochrony”

Współpraca potrzebna, ponieważ:

- wiedza lokalna, wiedza o tradycji gospodarowania oraz praktyczna wiedza o wykonywaniu działań w siedliskach jest potrzebna do skutecznego planowania,
- ochrona będzie trwała i skuteczna tylko wtedy, gdy lokalna społeczność „uzna ją za swoją”



Założenia sporządzania PZO: Metoda warsztatowa:

Zakłada się, w ramach prac nad każdym planem, zorganizowanie cyklu 3-6 warsztatów - dyskusji nad elementami planu.

Zapraszamy „interesariuszy obszaru”, w tym zawsze Lasy Państwowe
doświadczenia projektu TF 2006-2007 r. oraz projektu PHARE 2004



Szacunki 2009-2013:

- > 400 planów
- 1100 warsztatów
- 9000 uczestników

Jednak cele i logika planu zadań ochronnych nie podlegają dyskusji !

Wizja długoterminowa = stan FV wg takich kryteriów, wg jakich od 2006 r. monitorujemy i raportujemy.

doświadczenia z:

- *projektu monitoringu (2006-2008 r.)*
- *raportu w trybie art. 17 (2007 r.)*
- *inwentaryzacji Natura 2000 w LP (2007 r.)*



Cele zadań ochronnych
= perspektywa 10 lat

- *z uwzględnieniem specyfiki lokalnej i wykonalności*

Logframe:

Stan ochrony - zagrożenia
- cele zadań ochronnych -
zadania

A wyszło jak zawsze ...



Postęp prac

- Założenie 2009 - 2013: plany dla 406 obszarów
- Wykonanie 2009 - 2011: **plany dla 18 obszarów**

Dlaczego?

- 2009-10: niewydolność budżetu
- 2010-11: nieefektywność przetargów
- 2011-12: przeciągające się procesy

**2013 - termin ustanowienia pierwszych SOO
Powinny w tym momencie mieć PZO !**

**2011 - ustawowy obowiązek posiadania PZO
dla pierwszych OSO**

Postęp prac

- Założenie 2008 - Wszystkie ówczesne obszary N2000
- 2009: podwojona liczba obszarów N2000
- 2012: wyjęto spod sporządzania PZO Lasy Państwowe mające sooś - próżnia planistyczna!

2013 - termin ustanowienia pierwszych SOO
Powinny w tym momencie mieć PZO !

2011 - ustawowy obowiązek posiadania PZO
dla pierwszych OSO

Zakres prac nad PZO

- Założenie'2009: PZO... „jest prostą, ale niekoniecznie kompletną „listą rzeczy do pilnego zrobienia”, koniecznych z punktu widzenia przedmiotów ochrony... na podstawie istniejącej, nawet niepełnej wiedzy i prostego rozpoznania terenowego stanu przedmiotów ochrony

Wg tego założenia kalkulacja budżetu

- Standard GIS + Adaptacja: wymagany w PZO. Wymaga posiadania dokładnej i kompletnej wiedzy o przedmiotach ochrony
- ... od 2012 + PIK ... Wymaga posiadania tej wiedzy już na początku procesu planistycznego !

Zakres 3 projektów (planowanie + GIS + standaryzacja) za budżet jednego

Granice obszarów?

- W wielu PZO propozycje zmiany granic
 - Planem nie można zmieniać granic, ale można proponować zmiany,
 - Czy można „uszczegóławiać” i „dociągać” ?
 - Czy można proponować wycięcia terenów pustych?
 - Czy można proponować funkcjonalnie ważne powiększenia?
 - Czy planem można zawierać „umowę społeczną” w sprawie granic?

Przedmioty ochrony?

- Weryfikacja na podstawie danych terenowych - ok.
 - Ale: można wykluczyć występowanie siedliska, jednak nie ma metody naukowej wykluczenia występowania gatunku
- Próby redukcji
 - Instrukcja wypełniania SDF by GDOŚ
 - C gdy $\text{PopLok} = [0.5\% - 2\%) \text{PopKraj}$
 - D gdy występuje regularnie, $\text{PopLok} = (0\% - 0.5\%) \text{PopKraj}$
 - Rozporządzenie wykonawcze KE
 - C gdy $\text{PopLok} = (0\% - 2\%) \text{PopKraj}$
 - D gdy występuje nieregularnie, np. *vagrant*

Nota KE (projekt): planowanie ochrony dla każdego siedliska z zał. I, gatunku z zał. II / ptaka z zał. 1, ptaka migrującego - występującego w obszarze, z wyjątkiem występujących nieznaczaco

Sztuka planistyczna

- Przetargi jesienne...
 - Nawet gdy zgodne z PZP, są naruszeniem zasady efektywności. Tak wydane środki powinny być uznane za niekwalifikowane.
- SDGIS = PIK: kaganiec dla sztuki planowania
 - Nie ma jak wskazać źródła zagrożenia,
 - Nie ma jak wskazać lokalizacji działania
 - Nie ma jak zapisać zagrożenia/zaprojektować działania nie przywiązanego do konkretnej lokalizacji przedmiotu ochrony

Sztuka planistyczna

- Planowanie w warunkach niepełnej wiedzy...
 - Jest możliwe, ale wymaga specjalnych technik,
 - Zasada ostrożności, „nadmiarowość” ochrony,
 - Planowanie procedur
 - Podejście adaptacyjne,
- PZO wymuszane przez SDGIS i PIK uniemożliwia stosowanie tych technik

Art. 6(2) dyrektywy wymaga bezwzględnie unikania pogorszeń stanu siedlisk - także tych, których rozmieszczenia nie znamy. PZO nie będzie narzędziem wykonującym ten obowiązek

Procesy społeczne

- Warsztaty = uciążliwy obowiązek wykonawcy?
- Lokalna Współpraca? Czy Lokalne Pilnowanie Swego Interesu?
- Czy da się zlecić proces społeczny w przetargu?
- Czy i jakie kompromisy można zawierać?

*„wspólna wola” -
brakująca, a
niezbędna podstawa*

*A jak rozwiązywać
realne konflikty
interesów?*



A plusy?

- Robimy „coś”...
- Myślimy o ochronie obszarów N2000...
- Myślimy w kategoriach FCS...
- Dla małych, dobrze rozpoznanych obszarów wymagających czynnej ochrony, wymagającej dogadania się lecz nie będącej konfliktem interesów -> to narzędzie działa dobrze...
- Proste rzeczy prostymi słowami - ale przecież ktoś kiedyś musi je powiedzieć ...



Ochrona przyrody

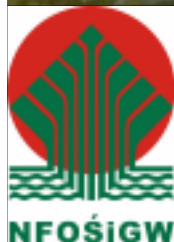
Może bazować na „site managerach” i podejściu bottom-up



Można próbować ją standaryzować i centralizować

Czy idziemy dobrą ścieżką ?

Dziękuję za uwagę



Opracowanie wsparć
NFOŚiGW w ramach
projektu
„Dofinansowanie
instytucjonalne POE
na lata 2010-2011”

Paweł Pawlaczyk
Klub Przyrodników
pawpawla@wp.pl